

A színházi műszakiak szakmai képzése¹

A színházi műszaki életben is létfontosságúvá vált a dolgozók szakmai képzésének megoldása, hogy a munkájuk során egymásra utalt művészek és műszakiak szakmai nívóját közelítve, egymás segítő partnereivé váljanak.

A szerző mint a Színház- és Filmművészeti Főiskola keretein belül működő Felsőfokú Színházi Műszaki Tanfolyam vezetője a cikkben ismerteti a színházi műszakiak részére létrehívott szakmai képzést. A cikk a képzés létrehozásának indokait és nehézségeit részletezi, egyben bepillantást ad a jövő programjába.

A szocialista országoknak, így népgazdaságunknak is az egyre fokozódó fejlődésében egyik állandóan visszatérő problémája volt – és még ma is az, bár csökkenő tendenciát mutat – a létszámihiány kérdésének megoldása. Ez a létszámihiány a színházi területen is nagyon éreztette hatását.

Népgazdasági szinten különféle ésszerű intézkedésekkel, rendeletekkel, nagyfokú beruházásokkal, a nehéz fizikai munka csökkentésével, szakmai képzésekkel, bérrendezésekkel, tervszerű káderpolitikával igyekeztek a létszámihiány egyre fenyegetőbb veszélyét elhárítani.

A színházaknál a színpadi dolgozók segédmunkási besorolása, az iparhoz viszonyított alacsony színvonalú bérezése, osztott idejű foglalkoztatása, a heti pihenőnap biztosításának bizonytalansága még súlyosbította az amúgy is fennálló állandó fluktuációt és létszámihiányt.

A színházaknál pénzügyi nehézségek miatt nemigen lehetett számítani olyan színpadi beruházásokra, amelyek a nehéz fizikai munkát részben vagy egészen megszüntetik, és ezen keresztül a szükséges létszámihiányt lecsökkentik. Az osztott munkaidejű elfoglaltság, a két műszakos rendszerű munkaszervezéssel, célszerű megoldásnak látszott, azonban ez a dolgozói létszám megemelését eredményezte volna akkor, amikor a fennálló létszámihiány megszüntetése amúgy is kilátástalan harcot jelentett, és sok esetben veszélyeztette a színházak zavartalan üzemmenetét.

Ezek mellett nagy gondot jelentett az is, hogy a színházi műszaki vezetők és műszaki dolgozók nagy többsége nem rendelkezett a munkaköréhez szükséges minimális iskolai, műszaki és szakmai alapképzettséggel. Az ilyen dolgozóktól viszont nem várható el a szakma szeretete, a színházi elhivatottság, a munkahelyhez való ragaszkodás, a színpadi munkával együtt járó áldozatvállalás és egy helyben maradás.

A színházak művészeti vezetése részéről pedig egyre többször hangzott el az a jogos igény, hogy a művészeti munkával közvetlen kapcsolatban álló műszaki vezetők, szcenikusok, színpadi és műszaki dolgozók olyan elmé-

leti, gyakorlati és művészeti alapképzettséggel rendelkezzenek, amelyek lehetővé teszik, hogy azonos gondolkodásmóddal, azonos szakmai tudással méltó partnerei legyenek a művészeti vezetésnek, színháztechnikai és szcenikai vonalon.

Hosszú időn keresztül ezek a problémák foglalkoztatták a színházak vezetőit, a színházak felügyeleti és érdekvédelmi szerveit, a Művelődésügyi Minisztérium Színházi Főosztályát, valamint a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének elnökségét. Nyilvánvaló volt, hogy a fennálló helyzetet megváltoztatni és a problémákat megoldani máról holnapra nem lehet. Hosszú távlatban kellett gondolkodni, és olyan megoldást keresni, amely a szakmai képzés mellett a bérszínvonal emelését is lehetővé teszi.

Ezek a szempontok vezérelték a Színházi Főosztályt, amikor 1967-ben a Művészeti Szakszervezetek Szövetségével egyetértésben – első lépésként – rendeletet adott ki a Felsőfokú Színházi Műszaki Tanfolyam létrehozására és beindítására; meghatározva azon színházi munkaköröket, amelyek betöltését a tanfolyamon szerzett oklevélhez köthette. Elrendelte és kötelezővé tette a Felsőfokú Színházi Műszaki Tanfolyam – a továbbiakban Tanfolyam – elvégzését azok számára, akik

*színházi főmérnöki,
szcenikai vezetői,
színházi mérnöki,
szcenikusai, technikusai,
műszaki vezetők,
műszaki felügyelői,
színpadi felügyelői,
világítási felügyelői,
színpadmesterei,
fővilágosítói,*

zsinórmesterei és süllyedőmesterei

munkaköröket töltenek be vagy a fenti munkakörök valamelyikének várományosai. A Tanfolyam létrehozásával – első lépésként – az volt a cél, hogy a színházakban, zenei és színház jellegű intézményekben egy olyan elméletileg és szakmailag jól képzett vezetőgárdát alakítsanak ki a meglévő vezető műszakiak legrátermettebb dolgozóiból, akik mögé az évek folyamán a szakmai és elméleti képzés segítségével színvo-

nalas tudással rendelkező utódok felsorakozhatnak.

A kezdetben elindított Tanfolyamnak első és legfontosabb feladata volt a vezető állásban levő és vezetésre alkalmas 50 év alatti műszakiak szakmai és elméleti képzése.

A második feladat szorosan kapcsolódott az elsőhöz, azzal a különbséggel, hogy a jövő műszaki vezetőinek folyamatos képzését tűzte ki céljául. Ennek biztosítására minden második évben a Tanfolyamon újra és újra elkezdődik a felnövekvő generáció kétéves oktatása.

A harmadik és legfontosabb cél az első két feladat megvalósulásának függvénye volt. A Tanfolyamon szakmailag és elméletileg képzett vezetőréteg segítségével a beosztott színházi dolgozók, műszakiak képzésének megvalósítása. E hármas cél elérése vezette mindazokat, akik 1967-ben a színházi szakmai képzést beindították.

A Tanfolyam beindításakor amellet, hogy a színházi műszaki vezetők részére rendeletileg kötelezően előírták annak elvégzését, elkészítették a Tanfolyam létrehozásának alapokmányát.

Nem volna teljes a színházi szakmai képzésről adott tájékoztatás, ha nem tennénk említést erről az alapokmányról, illetve annak tartalmáról, melynek alapján az oktatás elkezdődött.

1967. év áprilisában a 92.980/1967 szám alatt kiadott rendelkezés, valamint a 36.142/1969 számú utasítás melléklete 18 pontban határozta meg a *Felsőfokú Színházi Műszaki Tanfolyam* létrehozásának alapító szabályait.

Az alapító szabályzat szerint az *oktatás formája* tanfolyam jellegű levelező oktatás. Az *oktatás időtartama* 2 tanulmányi év (21 hónap), amely a tárgyév szeptemberében kezdődik, majd a következő év július 15-ig fejeződik be. A Tanfolyam felügyeletét a Művelődésügyi Minisztérium Színházi, Zene és Táncművészeti Főosztálya, valamint a Művészetoktatási Osztály közösen gyakorolják. A felügyeleti szervek a Tanfolyam megszervezésével és lebonyolításával a Színház- és Filmművészeti Főiskolát bízták meg.

A *Tanfolyamra való felvételt* az alábbi feltételekhez köthették:

– középiskolai vagy ezzel egyenértékű iskolai alapképzettség,

¹ Kép- és Hangtechnika 1973. XIX. évf. 149–152. old.

- munkáltató javaslata,
- sikeres felvételi vizsga.

A felvételnél előnyben részesülnek a színházaknál vagy színház jellegű intézményeknél már megelőzően gyakorlati munkát végzett jelentkezők, valamint a színházi műszaki munkához szükséges szakképesítéssel rendelkezők (pl. asztalos, ács, lakatos, kárpitos, villanyszerelő stb.).

A Tanfolyamra felvett hallgatóknak a Tanfolyam időtartama alatt színházi műszaki munkakörben munkaviszonyt kell létesíteniük. A Tanfolyam tantervét és tananyagát, tanulmányi és vizsgarendjét, valamint költségvetését a Tanfolyam felügyeletét ellátó szervek hagyják és hagyják jóvá. Ennek megfelelően az első évben a 120 órás tanfolyami idő alatt – amely kéthetenként egy nap kötelező elfoglaltságot jelent – az alábbi tantárgyak oktatására került sor:

- Elektrotechnikai ismeretek (26 óra)
- Mechanika (statika, szilárdságtani rész) (26 óra)
- Műszaki rajz (színpadi rajzolás) (20 óra)
- Művészettörténeti ismeretek (színháztörténet) (18 óra)
- Munkavédelem (ABEO és a Színházi Óvrendszabály) (12óra)
- Tűzrendészeti alapismeretek (színházra és létesítményeikre vonatkozó tűzrendészeti előírások) (12óra)
- Gyakorlat (szabad előadások, színházlátogatások stb.) (6 óra)

A Tanfolyam a második évben színpadtechnikai és világítástechnikai szakokra tagozódik. A *színpadtechnikai szak* elvégzése a színpad-felügyelői, a színpadmesteri, a zsinórmesteri és süllyedőmesteri, míg a *világítástechnikai szak* elvégzése a világítási felügyelői és fővilágosítói munkakörök betöltésének előfeltétele.

A színházi főmérnöki, a scenikai vezetői, a színházi mérnöki, a scenikusi, technikus, műszaki felügyelői és műszaki vezetői munkakörök betöltéséhez pedig mindkét szak elvégzése szükséges.

Egy tanulmányi időszak alatt csak a Tanfolyam egyik szaka végezhető el. Ha a második szak elvégzése is szükséges az előbbieken felsorolt munkakörök betöltésének egyikéhez, úgy csak a Tanfolyam második évét kell elvégezni, öt éven belül – természetesen ehhez is külön jelentkezés és munkahelyi javaslat szükséges. A Tanfolyam tehát a második évben két különálló szakra tagozódik, de így is vannak olyan tantárgyak, melyeket mind két szak hallgatói közös órákon tanulnak. Ezek a tantárgyak:

- Színházi anyagismeret (10 óra)
- Színházszerzés és működéstan (14 óra)
- Alapvető színpadtechnikai ismeretek (16 óra)
- Közös gyakorlat (9 óra)

A színpadtechnikai szak külön tantárgyai:

- Mechanika (mozgástan) (20 óra)
  - Színpadtechnika (20 óra)
  - Díszletkészítés technológiája (20 óra)
  - Alkalmazott munkavédelem (10 óra)
  - Színpadtechnikai gyakorlat (8 óra)
- A világítástechnikai szak külön tantárgyai:
- Elektrotechnika (színházi elektromosság) (20 óra)
  - Világítástechnika (szcenikai világítás, fényszabályozás) (22 óra)
  - Színházi hangosítás (hangberendezések, hangbejárszások, hatáshangok) (18 óra)
  - Alkalmazott munkavédelem (10 óra)
  - Világítástechnikai gyakorlat (8 óra)

Az elméleti tantárgyak oktatói hivatásos tanárok, míg a színházzal kapcsolatos ismeretek oktatói kimondottan színházakat üzemeltető gyakorlati szakemberek. A Tanfolyam oktatóit és a gyakorlati foglalkozások vezetőit a Színház- és Filmművészeti Főiskola a Tanfolyam vezetőjével való egyetértés alapján jelöli ki, illetve bízza meg.

Itt kell megjegyezni, hogy a Tanfolyam színvonalának és szakmai színvonalának emelése érdekében nemcsak hazai szakemberek, rendezők, scenikusok, tervezők, színházépítő mérnökök – akik valamennyien a szakma kiválóságai – tartottak és tartanak szabad előadásokat, élmény- és ismeretterjesztő beszámolókat a Tanfolyam hallgatóinak, hanem külföldi szakemberek meghívására is sor került, és minden évfolyamon más és más külföldi híresség ad átfogó képet az országa színpadtechnikai helyzetéről és az időszerű szakmai és műszaki problémákról. Ezeket a szabad szakmai és gyakorlati órákat igen nagy érdeklődéssel fogadja a Tanfolyam hallgatósága, amit az a tény is bizonyít, hogy minden esetben nagy vita, sok hozzászólás követi az elhangzott előadásokat.

Nyugodtan ki lehet jelteni, hogy a Tanfolyam hallgatósága az előadások, az elméleti és szakmai órák alatt mindig aktív részese a feladatok, problémák megoldásának. Javaslatokat, ötleteket hoznak a napi életükből, ami azt bizonyítja, hogy egyrészt nyitott szemmel figyelik a munkahelyükön a körülöttük folyó eseményeket, másrészt, hogy szeretik a színházat, szeretik a szakmájukat, és tanulni vágyásuk, tudásszomjuk mély emberi érzésükből fakad.

A Tanfolyam sikeres elvégzése után a hallgatók oklevelet kapnak, amely a már ismertetett munkakörök betöltésére jogosítja fel őket.

A színházak ugyan nem kötelesek a végzett hallgatók mindegyikét azonnal vagy egy későbbi időpontban a szakképzésüknek megfelelő munkakörbe helyezni – annak ellenére, hogy a színház maga javasolta a hallgatók beiskolázását –, azonban a magasabb szakmai tudásuk elismerésül kötelesek a munkáltatók a Tan-

folyam sikeres elvégzésekor 15%-os fizetésjavítást adni minden oklevelet szerzett dolgozójuknak.

Az alapító szabályzat foglalkozik még ezeken kívül a jegyzetek biztosításával, a kötelező tandíj összegével, az igazolható hiányzási órák számával, a vizsgarenddel, a jelentkezéssel és az esetenként felvehető létszámmal, a tanfolyami oktatás munkaidő alatt történő lebonyolításával, a Tanfolyam látogatásának feltételeivel, a kizárás okaival stb.

Egy lényeges dolgot még meg kell említeni. A csak *világítástechnikai* szakra való felvételnél minden eddig ismertetett felvételi előírásain túl *feltétele a villanyszerelői* vagy ennél magasabb *erősáramú szakképesítés megszerzése*. Mindkét szak elvégzése esetén ez a szakképesítés nem követelmény, de ennek hiányában a képzés világítástechnikai munkakörök betöltésére nem jogosít, és ebben az esetben a világítástechnikai szakot csak második szakként lehet elvégezni.

A Tanfolyam beindítása és megszervezése nem volt könnyű dolog. Meg kellett törni a több évtizedes tradíciókat, meg kellett nyerni az oktatás számára a színházak azon vezetőit, akik a tanfolyami képzést felesleges időöltésnek tartották, és nem utolsósorban induláskor meg kellett győzni a hallgatóságot az ügy fontosságáról. Az így előkészített és alaposan megszervezett Tanfolyamnak ezután még számtalan akadályt kellett leküzdeni, hogy végül is a kitűzött célnak megfelelően.

Mindjárt a Tanfolyam beindításakor kiderült, hogy az alaposan, részletesen és a legnagyobb körültekintéssel összeállított oktatási ügyrend és szabályzat azon előírásának, hogy középiskolai végzettség szükséges a felvételhez, a jelentkezettek 80%-a nem felelt meg.

A Tanfolyam tananyagához viszont meg kellett követelni a középiskolai alapképzettséget. Ezért a Felsőfokú Vezetőképző beindítása előtt egy – úgynevezett érettségipótló – tanfolyam létrehozását határozta el a felügyeleti szerv, amely lehetővé tette az összes középiskolai végzettséggel nem rendelkező hallgató számára azon elméleti ismeretek elsajátítását, amelyek elengedhetetlenül szükségesek voltak a vezetőképző tanfolyam tananyagának megértéséhez.

Az érettségipótló egyéves előkészítő oktatás tananyaga középiskolai matematika és fizika volt. Az előkészítőn tett eredményes vizsga egyúttal felvételt is jelentett a Felsőfokú Műszaki Tanfolyamra. Így az első tanfolyami évben, 1968-ban 85 hallgatóval megindulhatott a levelező jellegű Tanfolyam.

A Tanfolyam befejezésekor azonban már látszott az időközben összegyűjtött felmérési adatokból, hogy a végzett hallgatók a színházak vezetői igényét nem képesek kielégíteni. Lényegesen több képzett színházi vezetőre (szín-

→ padmesterre, fővilágosítóra, műszaki vezetőre, zsinórmesterre stb.) volt még szükség, ezért a Tanfolyamot azóta is minden második évben folyamatosan újra beindítjuk, hogy a színházak részére a megfelelő képzettségű műszakiveztő-utánpótlást biztosítani tudjuk.

1973-ban már a harmadik tanfolyami idény fejeződik be, és az idén végzetekkel együtt 136 főre emelkedik a végzett műszaki vezetők létszáma. A most végzős hallgatók között filmgyári dolgozók is vannak, igaz, ők egyelőre csak színházi világítástechnikát tanulnak. Várható, hogy a szerzett tapasztalatok alapján a filmgyárban is szervezett formában be fog indulni az utánpótlás műszaki képzése.

Az előzőekben már említés történt arról, hogy a színházi szakmai képzés hármassal indult. Már a színházi vezetőképző beindításakor nyilvánvaló volt, hogy a Felsőfokú Tanfolyam csak akkor éri el igazi célját, és akkor lesz igazán eredményes, ha a Tanfolyamot végzett vezetők mellé szakmailag jól képzett színpadi dolgozók kerülnek.

A színházi műszaki vezetőképzés tehát csak az első lépés volt a szakmai színvonal emelése terén. Az utánpótlás biztosítása, a második cél elérése is megvalósult. A harmadik cél, a színházi műszaki dolgozók szakmai képzése előfeltételei 1973-ra teremtődtek meg, ugyanis a műszaki vezetőképzőt végzett hallgatókból kerülhetnek ki azok az előadók, akik a színpadi dolgozók szakmai képzését, oktatását elláthatják, központi irányítás és oktatási anyag mellett.

Tehát az előfeltételek adva voltak, és ennek tudatában a Művészeti Szakszervezetek Szövetsége és a Művelődésügyi Minisztérium Színházi Főosztálya elérkezettnek látta az időt a kitűzött harmadik cél megvalósítására, a színpadi dolgozók szakmai képzésének beindítására.

Még 1972-ben elkészült a *Díszítőképző Tanfolyam* szervezésének és tematikájának írásos anyaga, melynek értelmében – egyelőre önkéntes alapon – megindulhatott a díszítőoktatás előkészítése és szervezése a színházaknál, valamint a színház jellegű intézményeknél. Ennek eredménye volt az, hogy 1973 januárjában végre elkezdődhetett az oktatás intézményesen és központilag irányított formában.

Talán érdemes a Díszítőképző Tanfolyam oktatási formájáról, az alapítás szabályairól is pár szóval megemlékezni.

A Művelődésügyi Minisztérium Színházi Főosztálya 1972 februárjában 111.133/1972. szám alatt adta ki a Díszítőképző Tanfolyam szervezésére és beindítására vonatkozó ajánlását.

Az ajánlás nem tette kötelezővé a Díszítőképző Tanfolyam indítását, mégis a színházak nagy érdeklődésére vezethető vissza az a kedvező előjel, ami a beindulásakor megnyilvánult. A ti-

zennegy színháznál, illetve intézménynél 146 fő beiratkozott hallgatóval beindított szakmai oktatás minden várakozást felülmúlt. A Díszítőképző Tanfolyam szervezése és lebonyolítása a színház feladata volt. A tanfolyami oktatáson részt vehetett minden olyan műszaki dolgozó, aki legalább egyéves munkaviszonnyal rendelkezett, és felvételét a munkáltató színház vagy intézmény, valamint a helyi szakszervezeti bizottság is javasolta. Az oktatás formája tanfolyam jellegű, időtartama 9 hónap, keresztféléves, heti egy alkalommal háromórás előadással, egységes, központilag kiadott tananyaggal, a színházakban, illetve intézményeknél működő tanulócsoporthoz. Az előadókat is a színházak vagy intézmények jelölik ki, úgyszintén az oktatás napját is ők határozzák meg. A Díszítőképző Tanfolyam központi instruálását pedig a Felsőfokú Színházi Műszaki Tanfolyam vezetésével megbízott személyek látják el.

A Díszítőképző Tanfolyam tananyaga:

- Munkavédelmi alapismeretek (15 óra)
- Tűzrendészeti ismeretek (15 óra)
- Színpadi és díszletezési ismeretek:
  - a) elméleti oktatás (48 óra)
  - b) gyakorlati oktatás (20 óra)
  - c) szabad szakmai előadás (10 óra)

Az összesen 108 órára tervezett Díszítőképző Tanfolyam vizsgáira első alkalommal 1973 decemberében kerül sor. A vizsgabizottságok előtt sikeresen vizsgázó hallgatók a tanfolyam elvégzéséről bizonyítványt kapnak. A bizonyítvánnyal rendelkező műszaki dolgozók színpadi szakmunkás besorolásra való jogosultságuk mellett soron kívüli béremelést is kapnak, amely 150 Ft-nál kevesebb nem lehet.

A „vizsgázott díszítő” elnevezésű munkakörbe sorolást azonnal végre kell hajtani, miután a dolgozó az eredményes vizsgát igazoló bizonyítványt bemutatja. Ez a bizonyítvány egyébként bármely más színháznál, zenei, táncművészeti intézménynél feljogosítja a dolgozót a színpadi szakmunkás munkakör betöltésére. Az első év tapasztalatai fogják eldönteni, hogy a díszítőképző oktatás kötelezővé tétele szükséges-e, vagy továbbra is önkéntes alapon folytatódik. Az elképzelés az, hogy ezt az oktatási formát is hasznos lenne kötelezővé tenni és minden év januárjában újraindítani, de sok múlik a színházakon, a zenei, táncművészeti intézményeken, hogy akarják-e, és támogatásukkal biztosítják-e a tanfolyam lebonyolításának és következményeinek feltételeit. Mindezekről függetlenül azonban – bárhogyan is folytatódik a színpadi dolgozók szakmai képzése – egyet biztosan ki lehet jelenteni, hogy a díszítőképző, a munkaszínvonal emelése mellett, rangot és megkülönböztetést is jelent a jelenlegi segéd munkási besorolással szemben, és a munkaerő-vándorlást is várhatóan lecsökkenti, mert a szakmai képzettséggel együtt járó bérszínvonal-emelke-

désnek nagymértékű a stabilizáló hatása. Nem utolsósorban a színpadi szakmunkást a jövőben nomenklatúra szerint is megkülönböztetik a színpadi segéd munkásoktól.

Az eddig ismertetett két oktatási forma közül a Felsőfokú Színházi Műszaki Tanfolyam már kivívta azt a rangot és elismerést, amely biztosítja számára az állandósult létjogosultságot. A díszítőképző oktatás is a legjobb úton halad a véglegesség és folytatólagosság biztosítása vonalán. A kétirányú színházi szakmai képzés ismertetése és szükségességének kifejtése mellett szólni kell még néhány szót arról, hogy ez az oktatási forma a maga szervezetszervezésével milyen helyet foglal el és hogy kapcsolódik más országok oktatási rendszeréhez.

A *színházi műszaki vezetők és dolgozók szakmai képzésének* egyes országokban hagyományai vannak. Az NDK-ban például több bentlakásos kollégiummal rendelkező főiskola és díszítő-szakmunkásképző intézet működik szervezett formában. A hallgatók a két- és hároméves oktatási idő alatt teljes fizetésüket kapják, de csak tanulással foglalkoznak. A képzés igen magas szervezetszervezésű, az oktatási skála is szélesebb, mivel a színházzal kapcsolatos összes szakmának van írásos tananyaga. Külön képeznek díszlettervezőket, scenikusokat, műszaki vezetőket, bútorosokat, kellékeseket, jelmeztervezőket, színpadi berendezőket. Külön intézet foglalkozik a színházak szcenikai berendezéseinek tervezésével. Nyilvántartási és dokumentációs központot létesítettek, ahol jegyzik a nemzetközi színháztechnika fejlődésére, oktatására, új létesítményekre stb. vonatkozó adatokat.

Az NSZK-ban is, hasonlóan, mint az NDK-ban, magas szinten és szervezeten folyik a színházi műszakiak képzése. Mind a két helyen régi hagyományai vannak a színházi szakmai oktatásnak. Így nem érhet vád bennünket, ha őszintén elmondjuk, hogy nálunk az NDK-ból szerzett tapasztalatok alapján kezdődött el a tanfolyamok szervezése.

Találunk szervezett oktatást Franciaországban, Csehszlovákiában, a Szovjetunióban és az USA-ban is, de ezek szervezetszervezéséről, szakmai skálájáról egyelőre keveset tudunk.

Az előbb említett országok a mi szakmai képzésünket is ma már figyelemmel kísérik. Fejlődéséről, eredményeiről érdeklődnek, és bár még kevés a tapasztalatunk az oktatás, a szakmai képzés terén, azt senki nem vitathatja, hogy jó úton haladunk, feltétlenül szükséges célt szolgálunk, és ha csak 50%-os lesz az a siker, amit elérünk, akkor is megéri a fáradságot, a vesződséget, és a munkánk nem lesz hiábavaló.

SCHMIDT JÁNOS FŐMÉRŐK

Budapest Főv. Tanácsa VB
Művelődésügyi Főosztály